

NYKŠTUKAS

HOSIS

Spaudai paruošė ir iliustravo
ISOKO HATANO

NYKŠTUKAS HOSIS

JAPONŲ PASAKAITĖS

Iš japonų kalbos vertė
ARVYDAS ALIŠAUSKAS

VILNIUS 1976

it **Zuikis
vēžlys**

ZUIKIS IR VĒŽLYS

Tai buvo labai seniai. Susiginčijo zuikis su vėžliu, kuris jų greitesnis.

— Kas išdrįstų su manim lenktyniauti! Aš pats greičiausias iš žvėrių ir niekas manęs nepralenks! — gyrėsi zuikis.

Sutartą dieną susirinko žvėrys ir paukščiai pažiūrėti zuikio ir vėžlio lenktynių. Vyriausias varžybų teisėjas meškinas paskelbė varžybų pradžia.

Po sutarto ženkle zuikis strykt ir nudūmė, tik kelio dulkės parūko. Vėžlys iš paskos nušliaužė.

Bėga zuikis ir galvoja sau: „Kol tas nevėkšla vėžlys atropos, aš ir numigti suspėsiu. Vis tiek lenktynes laimėjau!“ Pasidėjo ilgaausis galvą ant kelmo ir kietai įmigo. Saldus buvo miegas saulutės atokaitoje. Zuikis net nepajuto, kaip pro šalį vėžlys nuropojo.

Pabudo zuikis vakarop, kai saulutė jau ne taip kaitriai šildė. Strykt žvairys ir nukūrė į finišą — o vėžlys jau laukia.

Taip zuikis pralaimėjo lenktynes su vėžliu.

BANDELĖ RIEDULIUKAS

Senų senovėje gyveno medkirtys. Jis visą dieną praleisdavo miške, kirsdamas medžius, todėl visada nešdavosi ryšuliuką su pietumis.

Vieną kartą, gerokai padirbėjęs, prisėdo kirtėjas pasistiprinti. Žmona jam buvo įdėjusi iš ryžių keptų bandelių. Kirtėjas siekė bandelę ranka, o ta tik strykt, išsprūdo iš pirštų ir nuriedėjo. O paskui tik šmakšt ir įkrito į kažkokį urvelį.

— Seneli, ačiū tau už skanią bandelę, — po kiek laiko išgirdo jis ploną kažkieno balselį.

Tai stebuklas!

Urvelyje miško pelių šeimynėlės gyventa. Labai patiko pelytėms ryžių bandelė. Jos ir pačios mokėjo neblogai šeiminkauti, pasigaminti įvairiausių skanėstų, bet ryžių dar nebuvo ragavusios. Todėl pelytės, atsidėkodamos už bandelę, pataisė seneliui iš miško gėrybių puikiausias vaišes.

Senelis pavalgė, padėkojo pelytėms ir pakilo į namus.

O atsisveikindamos pelytės dovanojo seneliui auksinį plaktuką, kuris laimę neša ir nuo vargo gina.

ŽMOGUS SU GUMBU

Prieš daugel daugel metų vienoje šalyje gyveno senukas. Ant žando jis turėjo didžiulį gumbą. Kai dar jaunas buvo, visokius kompresus dėjo, visai stipriai išgydyti gumbą, tačiau jokie vaistai nepadėjo. Taip su gumbu ir senatvės sulaukė.

Vieną dieną senelis išėjo į kalnus pasikirsti malkų, ir jį užklupo lietus. Įlindo senelis į drevenę ir laukia, kol lietus praeis.

Jau ir sutemo, o lietus vis nesiliauja. Ketino senelis namo eiti. Žiūri — ogi kipšai renkasi, valgo, geria ir šokti ima. Senelis labai mėgo šokius, todėl, išlindęs iš drevės, taip pat prisidėjo prie jų.

Velniams patiko linksmi senelio šokiai. Kai senelis pavargo ir taisėsi eiti namo, velniai padėjo, o vyriausias kipšas sako seneliui:

— Palinksminai mus savo šokiais. Nagi duok šen savo gumbą, jis tau nereikalingas.

Vos tik kipšas prisilietė prie gumbo, tas tik plept ir įkrito jam į riešučias. Nė ženklo neliko.

Pargrįžęs namo, senelis papasakojo savo nutikimą kaimynams. Apie tai sužinojo kitas žmogus, kuris irgi turėjo gumbą ant veido, ir labai norėjo išsigydyti.

Nuėjo jis į mišką, įlindo į tą pačią drevenę ir laukia, kol velniai pasirodys.

Kai tik sutemo, susirinko būrelis kipšų. Jie valgė gėrė ir šokius šoko. Žmogus su gumbu, nieko nelaukęs, strykt iš drevės ir šoka.

— Ai, koks gi iš tavęs šokėjas! Geriau eitum dėžių nešioti, — suirzė kalbėjo velniai, ir jam prilipdė dar vieną gumbą.

BEŽDŽIONĖ IR KRABAS

Kartą beždžionė ir krabas susitarė abu bendrai sodininkauti. Surado jie churmos medelio sėklą ir pasodino į žemę.

Krabas gerai prižiūrėjo daigelį. Kasdien laistė, o kad daigelį geriau šildytų saulutė, ravėjo aplink jį piktžoles. Daigelis greitai stiebėsi ir užaugo dailus medelis. Krabas labai džiaugėsi ir vis prašydavo:

— Churmos medeli, užaugink mums vaisių.

Medelis nužydėjo ir užmezgė vaisius. Po kiek laiko vaisiai pradėjo nokti.

Pamatė beždžionė, kad vaisiai baigia prieiti, įsiropštė į medį ir pradėjo raškyti. Saldžius pati valgė, o neprinokusius ir aitrius krabui mėtė.

Bitutė, gera krabo bičiulė, pamatė, kaip negražiai daro beždžionė, ir paskelbė jai karą. Į pagalbą pirmiausia atėjo kaštonas. Jis taip supyko ant beždžionės, kad lukštas tik pokšt, o kaštonas tik bumt beždžionei į kaktą.

Beždžionė išsigando ir leidosi bėgti, bet po kojomis pasipainiojo grūstuvė, beždžionė sukluo ant jos ir pargriuvo. Bitutė įkaitino žaizdre savo aštrų kaip adata geluonį ir įsmeigė beždžionei į kailį.

— Paleiskite, aš daugiau taip nedarysiu, — verkdamą maldavo beždžionė, kai sunki grūstuvė primygo jai sprandą.

NYKŠTUKAS HOSIS

Senų senovėje gyveno mažas žmogutis, pavarde Hosis. Pabodo jam gyventi pas senelius — nei draugų pasikalbėti, nei kokio užsiėmimo. Vieną dieną Hosis ir sako seneliams:

— Likit sveiki, keliausiu į sostinę laimės ieškoti!

Sėdo jis į arbatinį puoduką, čiupo ryžiams valgyti pagaliuką ir išplaukė į šalies sostinę nuotykių ieškoti.

Nykštukas yrėsi neatsipūsdamas — norėjo kuo greičiau į sostinę nukakti.

Pagaliau jis pasiekė kelio galą. Hosis išlipo į krantą ir patraukė tiesiai į vyriausiojo ministro rūmus. Sargyba net nepastebėjo, kaip nykštukas prasmuko pas patį ministrą.

Vyriausiasis ministras labai nustebo, pamatęs nykštuką. Hosis jam labai patiko, tai priėmė jį į tarnybą.

Ministras turėjo dukterį, kurią labai mylėjo, bet vis negalėjo surasti jai tinkamo jaunikio. Kad dukra neliūdėtų, ministras pristatė nykštuką jos linksminti.

Tapęs rūmų tarnu, nykštukas Hosis vaikštinėjo po sodą su ministro dukra, maitino žuvytes tvenkinyje ir visaip stengėsi ją pralinksminti. Bet dukra vis liūdėjo ir laukė, kada atvyks jos jaunikaitis.

Kartą, kai jie taip vaikštinėjo po sodą, atlėkė raguotas velnias ir norėjo pagrobtį ministro dukrą. Mažasis Hosis išsitraukė špagą, padarytą iš ryžiams valgyti pagaliuko, ir narsiai stojo ginti mergaitę. Jis taip skaudžiai dūrė kipšui į tarpuragi, kad tas be amo spruko kiek įkabindamas. Net pametė plaktuką, kurį už diržo buvo užsikišęs.

Kai velnio ir pėdos ataušo, ministro dukra paėmė nuo žemės velnio pamestą plaktuką. O plaktukas buvo nepaprastas — stebuklingas. Vos tik palietė juo Hosi, nykštukas staiga pavirto šauniu jaunikaičiu.

KINTARAS

Seniai seniai Asigaros kalnų glūdumoje gyveno šaunus berniukas Kintaras. Jis turėjo daug draugų — miško žvėrelių. Kintaras eidavo imtynių su meškiukais, lenktyniaudavo su zuikiais. Jis visą dieną praleisdavo gamtoje žaisdamas. Kintaras niekuomet neskriaudė žvėrelių, todėl visi jį labai mylėjo.

Kintaras augo sveikas ir stiprus.

Vieną dieną per kalnus keliavo žymus samurajus — imperatoriaus karvedys. Pamatė jis, koks stiprus berniukas Kintaras, ir pakvietė keliauti kartu.

Kintaras atsisveikino su miško žvėreliais ir išvyko į sostinę. Po kelerių metų Kintaras tapo vyriausiuoju imperatoriaus kariu.

Senų senovėje gyveno žmogus Urasima Taras. Kartą jis išėjo pasivaikščioti į jūros pakrantę. Žiūri — susispietę vaikiščiai kažko šurmuliuoja. Urasima priėjo prie jų. O tie, pasirodo, vėžlį sugavę kankina; ridena žeme, lazdomis baksnoja į šarvus. Urasima ir sako:

— Vaikai, negalima su juo taip žiauriai elgtis. Paleiskite jį.

O berniūkščiai:

— O kas tamstai darbo. Mes jį sugavom ir galime daryti jam, ką norim. Tas vėžlys mūsų!

— Mat kaip... Tai parduokite jį man, — pasiūlė Urasima ir išpirko vėžlį.

— Žiūrėk, kad kitą kartą būtum atsargesnis, — perspėjo Urasima vėžlį ir paleido jūron.

Praėjo kelios dienos. Rytą, kaip visada, Urasima sėdėjo valtyje ir žvejojo. Staiga išgirdo, kad jį kažkas šaukia.

— Urasima! Urasima!

Kas čia galėtų šaukti? Urasima apsidairė ir mato — prie jo valtės didžiulis vėžlys žemai lenkiasi jam.

— Ačiū tamstai. Čia gi aš — jūsų išgelbėtas vėžlys. Noriu tamstai atsidėkoti. Sėsk ant manęs raitas, ir aš tave nunešiu į jūrų valdovės rūmus, — tarė vėžlys ir užsisodino Urasimą ant kaulinės savo nugaros.

Netrukus jie priplaukė puikius rūmus. Jų pasitikti susirinko daugybė įvairiausių žuvų — ešerių, jūrų karosų, plekšnių.

Netrukus pasirodė ir pati princesė.

— Ačiū tau, kad išgelbėjai vėžlį. Svečiuokis mano rūmuose, kiek širdis geidžia, — tarė ji ir pasiūlė Urasimai vaišintis įvairiausiais skanėstais. O ešeriai, plekšnės ir aštuonkojai ėmė smagius šokius šokti.

Urasimai taip buvo linksma ir įdomu jūrų valdovės rūmuose, kad jis net namus užmiršo. Nerūpestingos dienos vis bėgo ir bėgo, niekas jų neskaičiavo. Bet kartą Urasima prisiminė motiną ir tėvą ir panūdo grįžti namo. Jis ir sako princesei:

— Ačiū tau už vaišes ir viską, bet aš jau per ilgai užsibuvau. Noriu atsisveikinti su tavim.

Princesė visai įkalbinėjo Urasimą pasilikti, bet jis ir klausyti nenorėjo.

— Ką gi, — tarė princesė. — Padovanosiu šitą dėžutę, bet jos dangtelio atvožti tau nevalia.

Taip pasakius, princesė davė jam gražią dėžutę.

Urasima padėkojo, sėdo raitas ant vėžlio ir nuplaukė į krantą.

Grįžo Urasima į senąją vietą gimtajame krante ir atsistebėti negali. Kaimas visai pasikeitęs, net pažinti sunku. Didžiulio namo, kuriame jis gyveno, nebėra. Tėvas ir motina seniai mirę, ir nė vieno pažįstamo žmogaus visame kaime.

„Kas atsitiko?“ — galvoja Urasima ir kaip sapne vaikštinėja pakrante su dėžute rankoje.

— O kas bus, jei atvošiu dangtelį? — dingtelėjo galvon Urasimai.

Iš dėžutės pakilo sruogelė balkšvų dūmų. Vos tik dūmai palietė veidą Urasimai, plaukai ir barzda pabalo, ir Urasima pavirto nukaršusiu ir raukšlėtu seniu.

SENELIS HANASAKA

Senų senovėje gyveno senelis ir senele. Neturtingi jie buvo ir bevaikiai, bet labai geros širdies žmonės. Kad būtų linksmiau, seneliai laikė šuniuką Sirą, kurį lepino ir mylėjo kaip vaiką.

Vieną dieną senelis išėjo daržo kasti. Kur buvęs, kur nebuvęs ir Siras loddamas atbėgo. Šuniukas įsikando seneliui į kimono skverną ir tempia lauko pakraštį.

— Au au, kask čia! Au au, kask čia!

Nustebo senelis ir ėmė kasti žemę. Kasė kasė, kol prikasė lobį.

O gretimai gyveno piktas ir pavydus senis. Sužinojęs, kad kaimynas rado lobį, atėjo pas senelius ir paprašė paskolinti šuniuką. Seneliai paskolino.

Pavyduolis užrišo šuniukui ant kaklo grandinę, nusivedė į savo daržą, spyrė į užpakalį ir liepė ieškoti lobio. Šuniukas sucypė iš skausmo ir nutempė pavyduolį į pakraštį lauko.

— Au au, kask čia.

Kasė kasė pavyduolis ir surado krūvą šiukšlių ir kamuolių gyvačių.

Supyko senis, užsimojo kastuvu ir užmušė Sirą.

Gerieji seneliai apraudojo šuniuką ir palaidojo kieme pačioje gražiausioje vietoje. O ant kapo pasodino medį.

Kai medelis užaugo, senelis jį nukirto ir pasidirbo grūstuvę. O grūstuvė išėjo nepaprasta — stebuklinga: ką tik įpils, viskas auksu pavirsta.

Piktas kaimynas išgirdo apie tokį stebuklą, nuėjo pas senelius grūstuvės skolintis. Vos tik pavyduolis supylė į ją grūdus, tie bemat mėšlu pavirto.

Supyko senis, sukapojo grūstuvę ir jos šipulius sumetė į krosnį.

Gerasis senelis susišlavė pelenus, parsinešė namo ir, įlipęs į nudžiūvusį medį, pradėjo barstyti jais daržą. Vėjo verpetas pagriebė pelenus ir pradėjo juos sukti seno medžio šakose. Žiūri senelis — ir savo akim netiki: nudžiūvęs medis žaliuoti pradėjo ir gražiausiais vyšnios žiedais pražydo.

Likusius pelenus senelis išdalino kaimynams, ir visas kaimas sužydo.

Tuo metu per kaimą jojo kunigaikštis su palyda. Kunigaikščiui labai patiko žydintys sodai, todėl sustojo kaime nakvynės. Sužinojęs visą istoriją, kunigaikštis išgyrė senelį ir gausiai apdovanojo.

Kitą rytą, kai kunigaikštis su palyda keliavo toliau, pavyduolis įlipo į medį ir pasiautė pelenus. Papūtė vėjas, ir prikretė kunigaikščiui ir jo palydai akis. Supyko kunigaikštis ir įsakė tarnams piktąjį senį griežtai nubausti.

PERSIKIUKAS

Senų senovėje gyveno senelis ir senelė. Vaikų juodu neturėjo, tai, kad nebūtų liūdna, abu išsijuosę darbus dirbo.

Vieną dieną senelis išėjo į kalnus malkų parsinešti, o senelė prie upės skalbti.

Velėdama baltinius, senelė pamatė besisupantį ant bangų didžiulį persiką. Labai nudžiugusi, ji išgriebė persiką iš vandens, įsidėjo į krepšelį ir nuėjo namo. Netrukus parsirado ir senelis.

— Seneli, žiūrėk, kokį persiką sugavau upėje, — pasigyrė senelė.

— Na ir didumas. Dar niekad tokio nemačiau. Tur būt, nedažnai užauga tokie dideli, — stebėjosi senelis.

— Tuoju paragausim, — tarė senelė ir jau norėjo piauoti persiką pusiau, bet tas tik pokšt ir perskilo į dvi dalis, o vidury berniukas besėdįs.

— Seneli, seneli! — sušuko senelė. — Žiūrėk, berniukas viduje.

— Hm, — pasikasė pakaušį senelis. — Jei iš persiko atsirado, tai ir pavadinsim Persikiuku.

Senelė pataisė vakarienei skanios žuvienės ir pamitino Persikiuką.

Persikiukas sušveitė lėkštę žuvienės ir dar paprašė. Todėl jis ir kilo kaip pyragas, mielių užduotas.

Kai berniukas užaugo didelis ir stiprus jaunikaitis, kaimo žmonės jam sakydavo:

— Persikiuk, einam į mišką malkų kirsti.

— Kad nei kirvio, nei batų neturiu, — išsisukinėdavo Persikiukas.

O pats vienas nueina į mišką, išrauna didžiausią medį su šaknimis ir, parnešęs namo, klausia senelę:

— Senele, kur dėsime tą pagali?

— Dabar malkų užteks ilgam, — džiaugėsi senelė Persikiuko stiprumu.

Vieną dieną, kai Persikiukui pabodo slampinėti be darbo ir snausti ant demblio, jis ir sako senelei.

— Keliausiu į Velnių salą velnių tramdyt. Iškepkite man kelionei sorų bandelių.

Nenorėjo seneliai leisti Persikiuką į tokią pavojingą kelionę, bet prieštarauti nedrįso. Iškepė senelė sorų bandelių, suvyniojo į skepetaitę ir verkdamas išlydėjo jaunuolį. Persikiukas prisirišo prie diržo kalaviją, pasiėmė ryšuliuką su sorų bandelėmis ir iškeliavo.

— Tik būk atsargus, vaikel, šalto vandens negerk, — išlydėdamas perspėjo senelis.

Eina eina Persikiukas ir sutinka šunį.

— Kur keliauji, Persikiuk?

— Einu į Velnių salą velnių nukariaut.

— O ką skepetaitėje nešiesi?

— Tai sorų bandelės, skaniausios visoje Japonijoje.

— Duok man vieną, ir aš eisiu su tavim.

Persikiukas davė šuniui vieną bandelę. Šuo labai apsidžiaugė, ir abu nuėjo toliau.

Paėję galą kelio, juodu sutiko beždžionę.

— Kur keliaujate? — paklausė beždžionė.

Persikiukas viską apsakė ir davė beždžionei bandelę. Beždžionė labai apsidžiaugė, ir visi drauge nuėjo toliau.

Kiek paėję, sutinka raibą fazaną. Tas ir klausia:

— Sakykit, kur drožiate visi trys?

Persikiukas papasakojo, kur jie keliauja, ir davė fazanui sorų bandelę. Fazanas padėkojo ir taip pat prisidėjo prie jų. Pagaliau Persikiukas su šunimi, beždžione ir raibu fazanu pasiekė Velnių salą.

Velnių pilies vartai buvo tvirtai užsklesti iš vidaus, todėl Persikiukas su savo bičiuliais į vidų įsigauti negalėjo. Tada fazanas suplasnojo sparnais, pakilo į orą, gerai išžvalgė velnių tvirtovę ir suskaičiavo priešų jėgas.

Beždžionė perlipo per vartus, atstūmė skląstį, ir vartai atsidarė. Persikiukas su šunimi įėjo į velnių tvirtovę.

Ir kad užkūrė tiems velniams pirtį! Fazanas skraidė ir kapojo jiems akis. Beždžionė nagais rovē velniams kaltūnus. Šuo kandžiojo jiems blauzdas. Persikiukas, pats stipriausias iš visų, parmetė patį velnių vadą ant žemės ir privertė pasiduoti.

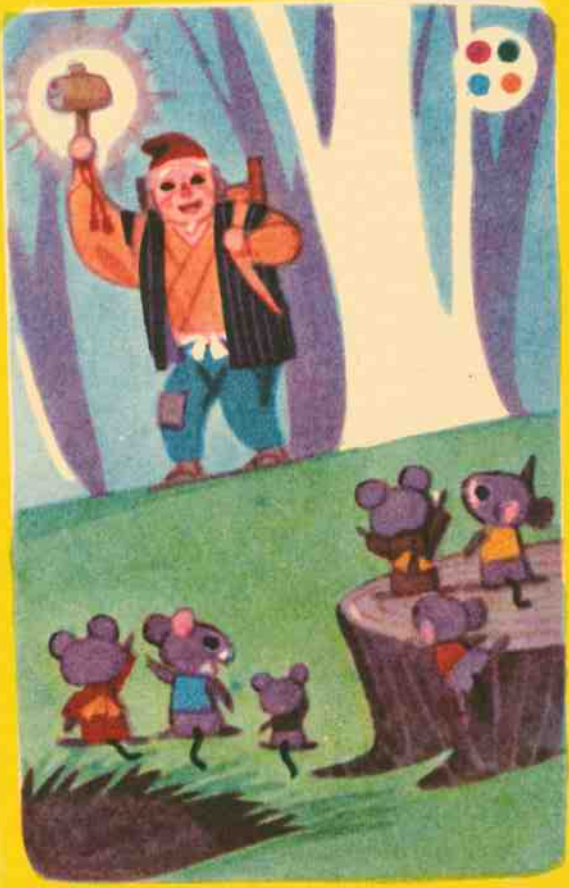
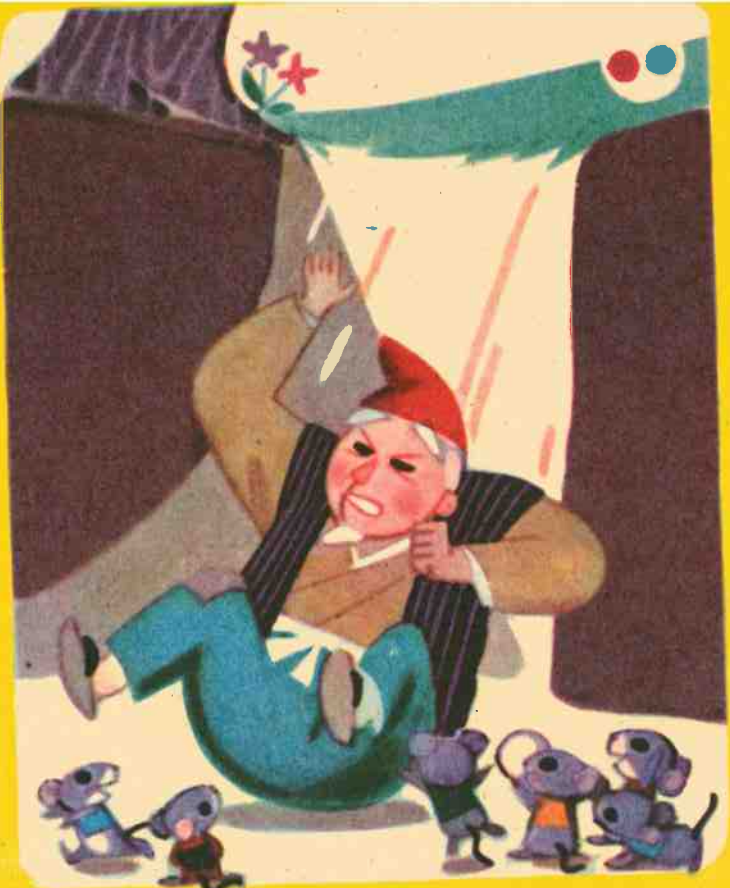
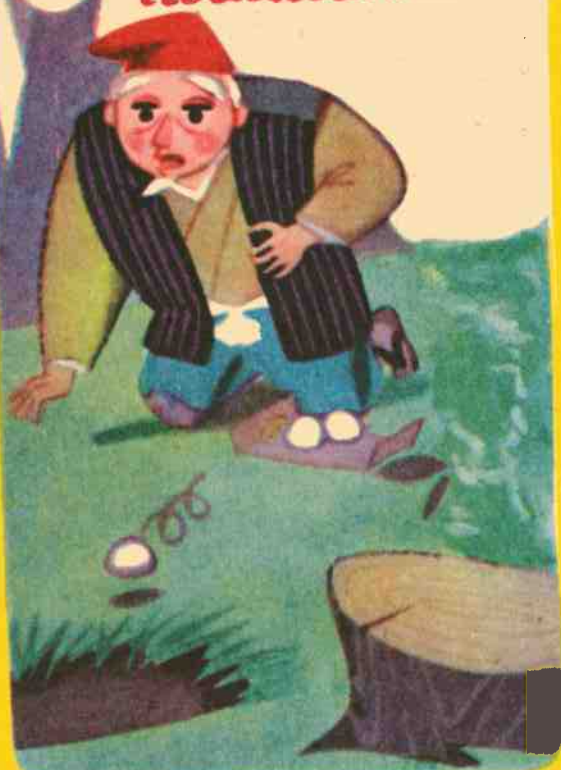
– Aš daugiau nieko blogo nedarysiu, paleiskite mane gyvą, — maldavo velnių vadas.

Persikiukas jį paleido. Šis atsidėkodamas apdovanojo nugalėtojus brangiomis dovanomis, kurios vos tilpo į vežimą.

Šuo įsikinkęs traukė vežimą, beždžionė įsirežus stūmė jį iš paskos, o fazanas tempė už virvutės. Privažiavo jie prie jūros, sukrovė brangenybes į valtį ir išplaukė namo.

Kai keliautojai pargrižo, seneliai labai džiaugėsi, ir po to visi laimingai gyveno.

*Bandelė
rieduliukas*

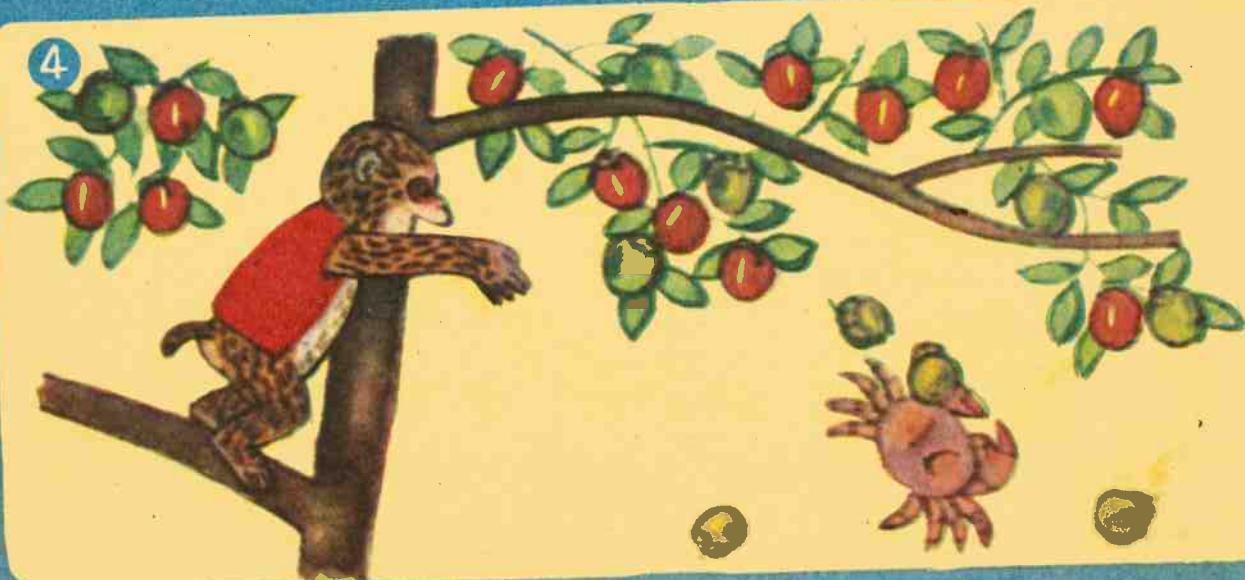
*Žmogus
su gumbu*

Bež-
džio-
nė
ir
kra-
bas

5

6

7

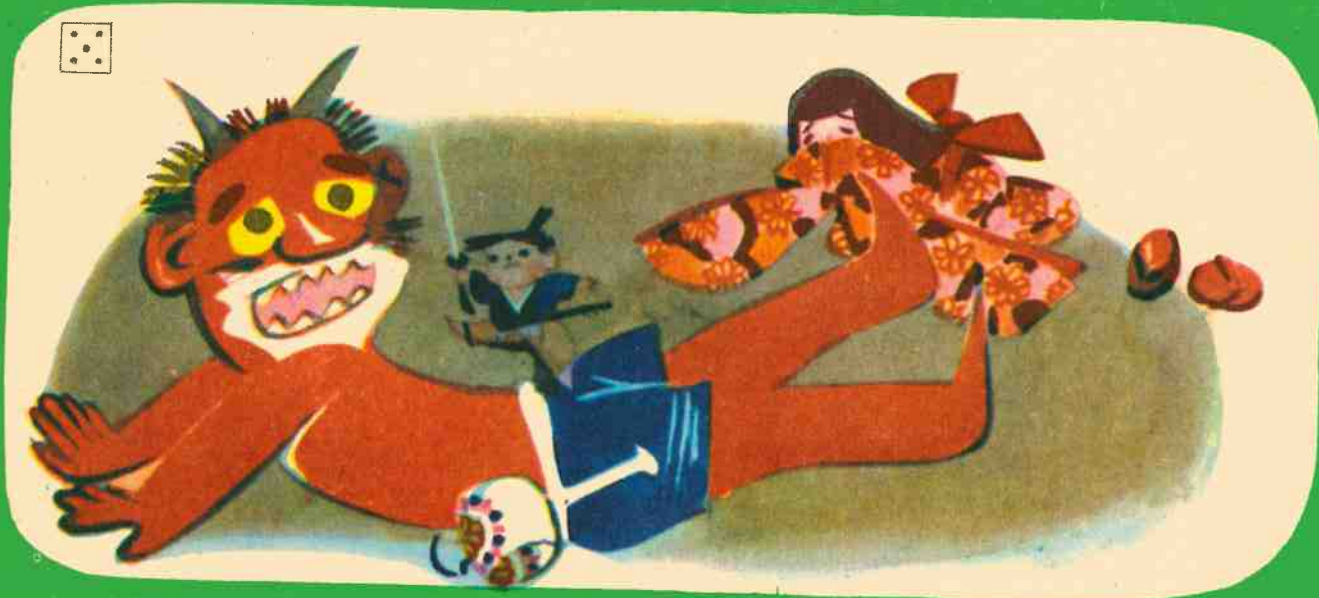

8

Nykštukas Hosis

Kintaras

① Genelis Hana-saka

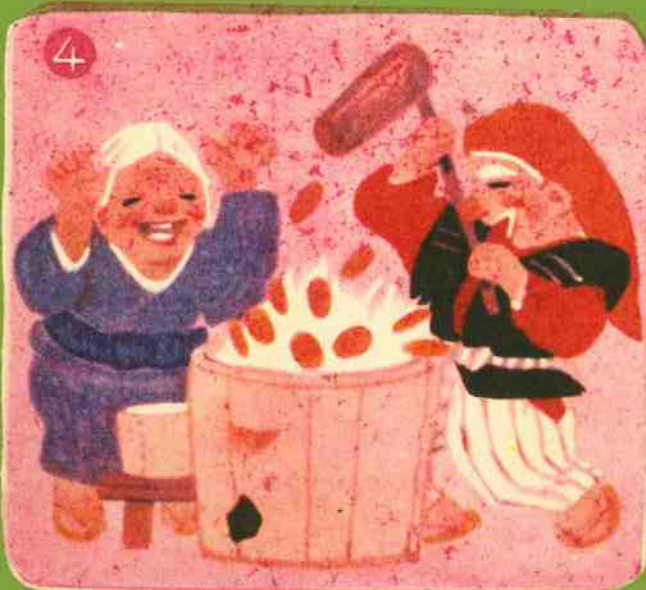
2

3

4

5

① *Persikiukas*

②

③

④

5

6

7

8

TURINYS

Zuikis ir vėžlys	3
Bandelė rieduliukas	4
Žmogus su gumbu	5
Beždžionė ir krabas	6
Nykštukas Hosis	7
Kintaras	9
Urasima Taras	10
Senelis Hanasaka	12
Persikiukas	14

IKIMOKYKLINIAM AMŽIUI

КАРЛИК ХОСИ

Японские сказки

На литовском языке

Перевел с японского Арвидас Алишаускас

Иллюстрации Исоко Хатано

Издательство «Вага», Вильнюс, пр. Ленина 50

NYKŠTUKAS HOSIS

Японц pasakaitės

Redaktorius P. Velička

Techn. redaktorė B. Šlivinskienė

Korektorė V. Pažėrienė

Duota rinkti 1975.XI.17. Pasirašyta spaudai 1976.VI.7. Leidinio Nr. 8207. Ofsetinis popierius Nr. 2, formatas 84×108¹/₁₆ — 1 pop. l.=3,4 sp. l.; 3,6 leid. l. 50 000 egz. Užsak. Nr. 1369. Kaina 27 kp

„Vagos“ leidykla, Vilnius, Lenino pr. 50

Spaudė K. Poželos spaustuvė, Kaunas, Gedimino 10

N $\frac{0761-057}{M 852(10)-76}$ 259-76

V. U(Jap)

Ni 127